

RAZILAŞDIRILMIŞDIR:

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi

Dövlət Sığorta Nəzarəti Xidmətinin rəisi

Namiq Xəlilov

11 dekabr 2012-ci il

TƏSDİQ EDİRƏM:

“Paşa Sığorta”

Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin

İdarə Heyətinin sədri

27 avqust 2012-ci il

RƏHBƏR İŞÇİLƏRİN MƏSULİYYƏTİNİN SİĞORTASI QAYDALARI

Bölmə I. Ümumi anlayışlar

Əgər qaydaların məzmununda başqa cür nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qaydalarda istifadə olunan termin və ifadələr aşağıdakı mənaları daşıyır:

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən və bu qaydalarla müəyyən edilmiş vəzifələrdə çalışan və ya bu sığorta qaydaları ilə müəyyən edilmiş vəzifələrdə çalışan əməkdaşlarının sığorta obyektindən irəli gələn məsuliyyətinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfidir.¹

Sığorta olunan - bu qaydaları nəzərə almaqla, direktor (rəhbər işçi) vəzifəsini tutmuş, tutan, yaxud, sığorta müddəti ərzində tutacaq hər hansı fiziki şəxs başa düşülür.

Direktorlar (Rəhbər işçilər) - sığorta şəhadətnaməsinin qüvvədə olduğu müddətdən əvvəl və sığorta şəhadətnaməsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində aşağıdakı vəzifələri tutan şəxslər:

- Direktorlar, direktor müavinləri, direktor vəzifələrini faktiki olaraq icra edən şəxs, idarə heyətinin sədri, baş menecer və ya şirkətin baş konsulu və ya risk meneceri də daxil olmaqla, menecer (və ya müvafiq yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq ekvivalent rəhbər işçi)
- Audit komitəsi, təftiş komissiyası da daxil olmaqla və bununla məhdudlaşmayan hər hansı daxil komitə üzvü
- Şirkət üçün və ya onun adından çalışan hüquqşunas işçi

Sığortaçı - sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;

Faydalanan şəxs(lər) - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs;

Üçüncü tərəf - Sığortalının (sığorta olunanın) qanuna zidd hərəkətləri barədə məlumat verən hər hansı şəxs;

Aktuari - qanunvericiliyə uyğun olaraq iqtisadi-riyazi hesablamalar aparmaqla sığorta haqlarının hesablanmasıının əsaslarını müəyyən edən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis;

¹ Sığortalı sığorta müddəti ərzində istənilən vaxt sığortaçıya vəzifələrin siyahısı göndərmək və vəzifələrin siyahısına müstəqil şəkildə dəyişiklik etmək hüququna malikdir, bir şərtlə ki, belə düzəliş edilmiş vəzifələrin siyahısında göstərilmiş bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş direktor (rəhbər işçi) vəzifəsinə uyğun vəzifələr olsun.

Sığortalı sığorta müddəti ərzində istənilən vaxtda, Sığortaçıya müvafiq yazılı xəbərdarlıq verməklə, hazırkı sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta təminatını öz qərarına görə aşağıdakı vəzifələrdən birini tutmuş və ya sığorta müddəti ərzində tutan və ya daşıyan hər hansı fiziki şəxsə şamil etmək hüququna malik ola bilər:

şirkətin direktoru və ya şirkətin göstərişi ilə kənar təşkilatın direktoru vəzifəsinə təyin olunmuş vəzifəli şəxs; şirkətin, direktora qarşı hər hansı iddia üzrə, belə direktorun şüurlu şəkildə törətdiyi qanuna zidd hərəkəti ilə əlaqədar ikinci cavabdeh şəxs kimi calb olunmuş işçisi;

əmək münasibətləri ilə əlaqədar qeyri-qanuni hərəkətlərlə əlaqədar şirkətin işçisi; sığorta qaydalarına əsasən sığortalının onun qanuna zidd hərəkətləri ilə əlaqədar iddia irəli sürülməsi nəticəsində meydana çıxan zərərə görə, həyat yoldaşı və ya birgə yaşadıığı insan. Kənar administratorlar və kənar auditorlar sığortalılara aid deyildir.

Sığorta tələbi - sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti;

Sığorta ödənişi – sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Sığorta marağı - Sığorta marağı sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə sığortalının maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı ilə şərtlənən və onun sığorta obyekti sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafedir;

Sığorta haqqı – risklərin qəbul edilməsi və ya bölüsdürülməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyekti ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;

Sığorta tarifi – sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi;

Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində bu sığorta ilə təminatda olan halın baş verməsi nəticəsində dəyən zərərin əvəzinin və ya razılışdırılan pul məbləğinin ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma;

Sığorta şəhadətnaməsi - sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd;

Sığortanın müddəti – sığorta şəhadətnaməsinin qüvvədə olduğu və sığorta şəhadətnaməsində göstərilən müddət;

Gözləmə müddəti - gözləmə müddəti, sığorta hadisəsi nəticəsində həmin müddət ərzində yaranan itkilərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Əhəmiyyətli hallar – Sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən hallar əhəmiyyətli sayılır;

Sığortanın ərazisi – sığorta obyekti sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi hüdudları.

İşçi — işəgötürənlə fərdi qaydada yazılı əmək müqaviləsi (kontrakt) bağlayaraq müvafiq iş yerində haqqı ödənilməklə çalışan fiziki şəxs.

Sərtsiz azadolma məbləği - Azadolma məbləği sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Sığortaçı qanunun yol verdiyi həddə və Sığortaçı tərəfindən ödəniləcəyi yazılı şəkildə razılışdırıldığı halda zərərin

əvəzini ödəyəcəyi hesab edilir. Sığorta Şəhadətnaməsində şərtləndirilmiş şərtsiz azadolma məbləği hər bir zərərə tətbiq olunur. Sığorta şəhadətnaməsinə əsasən ödəniləcək maksimal məbləğ, tətbiq olunan şərtsiz azadolma məbləği istisna olmaqla, məsuliyyət həddinə və ya yarım-həddə bərabər məbləğ olacaq.

İstintaq – aşağıda göstərilmiş şərtlər nəzərə alınmaqla hər hansı Sığortalının (sığorta olunanın) onun qanuna zidd hərəkətləri ilə əlaqədar təhqiqat və istintaq orqanı tərəfindən keçirilən hər hansı rəsmi dirləmə, dindirmə və ya istintaq:

- (i) sığortalı (sığorta olunan) belə dirləmədə, dindirmə və ya istintaqda iştirak etməyə qanunla məcbur olsun;
- (ii) belə təhqiqat və istintaq orqanı Sığortalının belə rəsmi dirləmə, dindirmə və ya istintaq obyekti olduğunu yazılı şəkildə müəyyənənəşdirilmiş olsun. Sığortalının istintaqda iştirak etməyə gəlmək öhdəliyi ilk dəfə meydana çıxdığı zaman və ya Sığortalının belə rəsmi dirləmə, dindirmə və ya istintaq obyekti olduğu ilk dəfə yazılı şəkildə müəyyən edildiyi halda, İstintaq ilk dəfə keçirilmiş hesab olunacaq. Rəsmi dirləmələrə, dindirmələrə və ya istintaqlara adi yoxlamalar, təftişlər və ya müəyyən edilmiş tələblərə əməl olunmasına nəzarət, daxili (xidməti) istintaqlar və məqsədi bilavasitə sığortalı deyil, təşkilatın fəaliyyət sferasının ümumi yoxlanılması olan hər hansı istintaqlar, təftişlər, yoxlamalar aid edilmir.

Sığorta hadisəsi - Sığortalının üçüncü tərəflərə dəymış zərəri ödəmək öhdəliyinin, və /və ya bu qaydalarla müəyyən edilmiş sığorta təminatının həcmində müvafiq olaraq, iddia (sığorta tələbi) ilə əlaqədar sığortalanmış xərclərin çəkilməsi üçün əsaslı zərurətin meydana çıxmazı başa düşülür.

Sığorta məbləği- Sığorta məbləği sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin son həddidir. Sığorta məbləği qanunvericiliklə və ya sığorta müqaviləsi ilə müəyyənənəşdirilir. SIĞORTA MƏBLƏĞİ tətbiq olunan şərtsiz azadolma məbləğini çıxmaqla ödənilir.

ABŞ tələbi - Amerika Birləşmiş Ştatları ərazisində irəli sürülen və ya müdafiə olunan, yaxud, Amerika Birləşmiş Ştatlarının, onun ştatlarının, vilayətlərinin, ərazilərinin və ya torpaqlarının hər hansı qanunlarına əsaslanan hər hansı iddia başa düşülür.

Müdafiə xərcləri - Sığorta şəhadətnaməsinə başqa cür nəzərdə tutulmamışdır, Sığortalı tərəfindən və ya onun adından Sığortaçının əvvəlcədən verilmiş yazılı razılığı (verilməsi əsassız olaraq rədd edilə və ləngidilə bilməz) ilə çəkilən, iddia ilə əlaqədar istintaq, müdafiə və ya apelyasiya üçün və ya iddia ilə əlaqədar digər əsaslandırılmış və zəruri tədbirlərin görülməsi üçün tələb olunan əsaslandırılmış və zəruri xərcləri, məsrəfləri, ödənişləri və haqları bildirir. Müdafiə xərclərinə məhkəməyə gəliş üçün zəmanət verilməsi ilə, apelyasiya üzrə əks tərəfin çəkdiyi xərclərin əvəzinin ödənilməsinə zəmanət öhdəliyi ilə, əmlaka həbs qoyulması ilə əlaqədar zərərlərin əvəzinin ödənilməsinə zəmanətlə bağlı xərclər daxildir (hər hansı belə zəmanət üçün müraciət etmək və ya ərizə vermək öhdəliyi istisna olmaqla). Müdafiə xərclərinə hər hansı direktorun (rəhbər işçinin) əmək haqları, maaşları, yaxud, başqa ödənişləri, və ya şirkətin hər hansı daxili xərcləri və ya məsrəfləri daxil deyildir. Müdafiə xərclərinə sığortanın şamil olunduğu iddianın müdafiəsi ilə bağlı qiymətləndirmə aparmaq, hesabat hazırlamaq, dəlilləri yoxlamaq, müayinə etmək və ya əks dəlillərlə təkzib etmək üçün Sığortalının adından Sığortaçı tərəfindən akkreditasiyalı ekspert qismində təsdiqlənmiş vəkil üçün ödənilən əsaslandırılmış xərclər, məsrəflər, ödənişlər və xidmət haqları daxildir.

Aşkaretmə müddəti - Sığorta şəhadətnaməsinin müddətinin bitməsi və ya vaxtından əvvəl dayandırılması (sığorta haqqının ödənilməməsi səbəbindən ləğvi halları istisna olmaqla) anından başlanan müddəti bildirir ki, bu müddət ərzində Sığortalı belə müddət çərçivəsində Sığorta müddətinin başa çatmasına qədər baş vermiş qanuna zidd hərəkətlər ilə əlaqədar irəli sürülen iddialar barədə məlumat verə bilər.

Hüquqi təmsilçilik xərcləri - Sığortalının Sığortaçıdan əvvəlcədən yazılı razılıq alması (bu cür razılıq əsassız olaraq rədd edilə və ya əsassız olaraq ləngidilə bilməz) ilə çəkdiyi, istintaq (təhqiqat) və ya məhkəmə istintaqında iştirakı qanunla məcburi hesab edildiyi halda hüquqi təmsilçilik məqsədi ilə ödənilən əsaslı və zəruri xərclər başa düşülür.

Zərər dedikdə, iddia ilə əlaqədar hər hansı məbləğlər başa düşülür. İddiya aşağıdakılardan daxildir:

- a) Müdafiə xərcləri;
- b) İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə xərclər;
- c) Hüquqi təmsilçilik xərcləri.

Aşağıdakılardan zərərə aid deyildir:

- a) Sığortaya cəlb olunmayan cərimələr və haqlar;
- b) Vergi ödənişləri və vergi sanksiyaları;
- c) Kompensasiya xarakteri daşımayan, o cümlədən, cəza kimi müəyyən edilmiş ödənişlər, məhkəmə tərəfindən müəyyən edilmiş zərəri aşan məbləğlər;
- d) İşçilərin gəlirləri;
- e) Qanuna görə sığortaya cəlb olunmayan məsələlər.

Yuxarıda qeyd olunanlara baxmayaraq, əmək münasibətləri ilə əlaqədar qanuna zidd hərəkətləri iddialardan istisna etməklə zərərə bütün iddialara aid olan cərimə ödənişləri və çoxqat məbləğdə alınan zərər (hər hansı itkilər) (qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq tətbiq olunarsa) daxildir (sığorta şəhadətnaməsinin digər şərtləri və məhdudiyyətləri, o cümlədən, gəlirlərə, mənfəətə və ya qəsdə törədilən cinayətlərə aid olan istisnalar nəzərə alınmaqla).

Çirkəkdirici maddələr – bərk, maye və ya qaz halında olan, bioloji, radioloji və ya isti qıcıqlandırıcı və ya çirkəkdirici təsirə malik hər hansı maddə, o cümlədən, lakin bununla məhdudlaşmamaq şərtilə, tüstü, buxar, zəhərli kif göbələkləri, duda, qazlar, turşular, qələvilər, hər hansı nüvə və ya radioaktiv materiallar, kimyəvi maddələr, atmosferə buraxılan tullantılar, qoxular, silisium birləşmələri, çirkəb sular, neft və neft məhsulları, tibbi tullantılar, asbest, asbest tərkibli məhsullar, kif, göbələklər və göbələk mənşəli məhsullar, qurğunun və qurğunun tərkibli maddələr, eləcə də, tullantılar başa düşülür. Tullantılar, emal olunmuş, bərpa olunmuş və regenerasiya olunmuş materiallar. Lakin çirkəkdirici maddələrin siyahısı sadalanınlarla məhdudlaşdırılır.

Qiymətli Kağızlar – Sığortalı tərəfindən buraxılan aşağıdakı qiymətli kağızlardan hər hansı birini bildirir:

- a) Səhmlər, istiqraz vərəqələri, digər buraxılan qiymətli kağızlar, borc qəbzləri, borc sənədləri, veksellər və ya digər qiymətli borc kağızları; eləcə də:
- b) Səhmlərdə iştirak hüququnu təsdiqləyən dəllillər, qəbzlər, depozit sertifikatları və ya yuxarı bəndində sadalanmış hər hansı qiymətli kağızlara mülkiyyət hüquqlarını təsdiqləyən digər sənədlər.

Ərizə forması – Sığorta Şəhadətnaməsinin əldə edilməsi üçün müraciət olunarkən Sığortalı tərəfindən təqdim edilmiş və faktiki olaraq Sığortaçı tərəfindən qəbul edilmiş ərizə forması və onu müşayiət edən bütün məlumatlar və sənədlər və təqdim edilmiş sənədlərdə istinad olunan məlumatlar, və Sığortaçı tərəfindən verilmiş, Sığorta Şəhadətnaməsinə əsasən dəyişdirilən və ya yenilənən və ya müddəti uzadılan hər hansı digər sığorta şəhadətnaməsinə aid ərizə formaları və müşayiətedici məlumat və sənədlər.

İddia – aşağıda qeyd olunanlardan hər hansı birini ifadə edir:

- bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş hüquq pozuntusuna görə Sığortalı qarşısında yazılı tələb, yazılı bildiriş və ya yazılı məlumat;
- hüquq pozuntusu nəticəsində Sığortalı əleyhinə mülki və ya arbitraj icraati, o cümlədən, hər hansı vasitəçilik və ya hər hansı başqa müvafiq hüquq mühafizə vasitələri, yaxud, prosedurları
- hüquq pozuntusuna görə Sığortalı əleyhinə qaldırılmış cinayət işi və ya məhkəmə işi;
- hüquq pozuntusuna görə Sığortalı əleyhinə rəsmi məhkəmə icraati və ya cinayət işi.

İddia (sığorta tələbi) ilk dəfə, Sığortalı tərəfindən yazılı tələb, yazılı bildiriş və ya yazılı məlumat əldə edildiyi andan, yaxud, müvafiq məhkəmə sənədlərinin Sığortalıya təqdim edildiyi andan Sığortalı əleyhinə irəli sürülmüş hesab olunur. Bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş qanuna zidd hərəkət, yaxud, eyni vəziyyətlərdən irəli gələn bir-biri ilə əlaqədar və ya ardıcıl bir sıra qanuna zidd hərəkətlər nəticəsində meydana çıxan və ya ona aid olan və ya onunla əlaqədar olan istənilən sayda iddialar bir iddia kimi nəzərə alınmalıdır.

Qiymətli kağızlar ilə bağlı iddia dedikdə ölkənin qiymətli kağızlar ilə bağlı müvafiq qanunvericiliyinin pozulması və ya qiymətli kağızların alışi və ya satışı ilə bağlı hər hansı qanunsuz hərəkət ilə əlaqədar hər hansı yazılı tələb, məhkəmə işi, inzibati, mülki, cinayət və ya məhkəmə icraati və ya istintaqı başa düşülür. Qiymətli kağızlar ilə bağlı iddia həm də şirkətə qarşı hər hansı inzibati və ya müvafiq tənzimləyici dövlət orqanının və ya məhkəmə icraati və ya araşdırması ilə bağlıdır (bir şərtlə ki, qiymətli kağızlar ilə əlaqədar belə iddia həm də sığorta olunana da qarşı qaldırılmışdır)

İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə xərclər – İddia ilə əlaqədar olaraq işgüzar əlaqələr xoşagelməz hallardan irəli gələn təsirlərin qarşısını almaq məqsədi ilə, Sığortalı tərəfindən Sığortaçının əvvəlcədən alınan yazılı razılığı (bu cür razılığın verilməsi heç bir əsas olmadan rədd edilə və ya ləngidilə bilməz) ilə çəkilmiş, məsləhətçilərin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə xidmətlərinin ödənilməsi üçün əsaslı və zəruri ödənişlər, xərclər və məsrəflər başa düşülür.

Qabaqcadan nəzərdə tutula bilməyən xərclər - Sığortaçı tərəfindən təsdiqlənmiş müdafiə xərcləri və ya hüquqi təmsilçilik xərcləri başa düşülür.

Törəmə cəmiyyət (şirkət) - Sığortalının Sığorta müddətinin başlanma anında bilavasitə və ya dolayısı ilə, bir və ya bir neçə digər təşkilatların vasitəçiliyi ilə:

- Səhmdarların hər hansı ümumi iclaslarında səsvermə hüququna nəzarət etdiyi;
- Səs hüququna malik səhmlərin 50%-dən çox hissəsinə sahib olduğu; və /və ya
- İdarə heyəti tərkibinə nəzarət etdiyi; və /və ya
- Sığorta şəhadətnaməsinin qüvvəyə minməsindən sonra və sığorta müddəti ərzində nəzarəti əldə etdiyi, müəyyən etdiyi və ya başqa bir qaydada öz üzərinə götürdüyü şirkətlər.

Kənar təşkilat törəmə cəmiyyət (şirkət) hesab olunmur.

Sövdələşmə/Əməliyyat dedikdə, sıgorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmayıbsa,, aşağıdakılar başa düşülür:

- a) Sığortalının başqa bir təşkilatla birləşməsi, və ya Sığortalının digər bir təşkilata birləşməsi, və ya Sığortalının aktivlərinin hamısının, yaxud, böyük hissəsinin bir şəxsə, və ya təşkilata və ya birgə fəaliyyət göstərən şəxslər qrupuna və /və ya təşkilatlar qrupuna satılması, əgər belə fəaliyyətlər nəticəsində Sığortalının hüquq varisi hesab olunmazsa; və ya
- b) Sığortalının öz aktivlərinin 50%-dən çox hissəsini hər hansı şəxsə və ya təşkilata, yaxud, birgə fəaliyyət göstərən şəxslər və ya təşkilatlar qrupuna satması (qanunvericiliyə müvafiq olaraq, aktivlərin satışı Sığortalının qərarlarına təsir göstərmək imkanı verirsə); və ya
- c) Hər hansı şəxs və ya təşkilat, yaxud, birgə fəaliyyət göstərən şəxslər və ya təşkilatlar tərəfindən Sığortalının rəhbər işçilərinin əksəriyyətinin təyininə nəzarətin əldə olunması; və ya
- d) Kənar administratorun təyini zamanı sıgortalının təsviyəsi, müflisləşməsi və ya ödəmə qabiliyyətinin olmaması.

Kənar inzibatçı (administrator) - Kənardan təyin olunan hər hansı vəkalətli şəxs, konkurs üzrə rəhbər, arbitraj rəhbəri /təsviyəçi, inzibati rəhbər, sahibliyə yiylənmiş ipoteka kreditoru və ya bu kimi şəxslər və ya belə şəxsin hər hansı işçiləri başa düşülür.

Kənar təşkilat dedikdə aşağıdakılar başa düşülür:

- a) Qeyri-kommersiya təşkilatı;
- b) Sığorta şəhadətnaməsində sadalanan digər təşkilatlar.

Kənar təşkilatlara, sıgorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmayıbsa, aşağıdakılar daxil deyildir:

- a) Sığorta müddətindən əvvəl, sonra və ya bu müddətin başlanması anında şirkətdə, buraxılmış və yerləşdirilmiş səs hüququ olan səhmlərin 10%-dən az hissəsinə sahib olanlar (lakin bu təşkilat törəmə cəmiyyəti (şirkəti) olmamalıdır)
- b) Amerika Birleşmiş Ştatları ərazisində və Amerika Birleşmiş Ştatlarının tabeçiliyində olan ərazilərdə qeydə alınanlar;
- c) Amerika Birleşmiş Ştatlarında və Amerika Birleşmiş Ştatlarının asılı ərazilərdə hər hansı qiymətli kağızlara sahib olanlar;
- d) Sığorta müddətinin başlanğıc tarixinə xalis aktivləri mənfi olanlar.

Qeyri-Kommersiya Təşkilatı - yalnız xeyriyyəcilik və sosial məqsədlərlə və ya hər hansı sahibkarlıq fəaliyyəti növünə yardım məqsədləri ilə yaradılmış hər hansı təşkilatı bildirir, bu şərtlə ki, bu təşkilatın təsis sənədləri, onun əldə edilmiş gəlirinin və ya əmlakının onun üzvləri (iştirakçıları) arasında bölüşdürülməsinə yol verilməsin.

İşçinin Gəlirləri (Müavinətlər) - Şirkət işçinin əmək müqaviləsinin müddətinin uzatıldığı, onu əvvəlki yerinə bərpa etdiyi və ya onunla əmək müqaviləsi bağladığı halda, işçinin əldə etməyə hüququ olan və ya ola bilən, əmək müqaviləsinə əsasən ödəniləcək hər hansı məbləğ başa düşülür. Bura, heç bir məhdudiyyət qoyulmadan, aşağıdakılar daxildir:

- a) Səhmlər, iştirak payları, səhm opsiyonları, fond opsiyonları, eləcə də, işçilərin maddi həvəsləndirilməsi üzrə hər hansı programlarda nəzərdə tutulan hər hansı hüquqlar;

- b) Hər hansı opsiyondarda və ya opsiyon programlarında, eləcə də, işçilərin maddi həvəsləndirilməsi üzrə hər hansı programlarda iştirak;
- c) Pul mükafatları və ya həvəsləndirici ödənişlər, eləcə də, maddi həvəsləndirmə programı çərçivəsində ödənişlərin əldə edilməsinə hər hansı hüquqlar (aydınlıq üçün qeyd etmək lazımdır ki, bura hər hansı komisyon ödənişləri, güzəştər və ya onlara aid hüquqlar daxil edilmir);
- d) İşdən çıxarılma zamanı və ya ştatdakı ixtisarla əlaqədar müavinətlərin ödənilməsi və ya belə ödənişlərə hüquqlar;
- e) Ödənişli və ya ödənişsiz məzuniyyətlərlə əlaqədar hər hansı güzəştər, ödənişlər və ya hüquqlar;
- f) Qeyri-pul ödənişləri, o cümlədən, xidməti nəqliyyatın təminini, ezamiyət xərcləri, mobil və stasionar telefon əlaqəsinə görə xərclər, tibbi sığorta və ya həyat sığortası, təlim və ya ixtisasartırma, eləcə də, avadanlıq təminini, lakin bununla məhdudlaşmamaq şərtilə;
- g) Hər hansı ehtiyat fondlarına, qarşılıqlı yardım kassalarına, pensiya fonduna ödənişlər və ayırmalar, eləcə də, işçiye, onun təqaüdə çıxması, müəyyən yaş həddinə çatması zamanı və ya müəyyən bir hadisə ilə əlaqədar olaraq işçiye əlavə ödənişlərin ödənilməsinə yönəldilmiş hər hansı başqa hesablara, fondlara və ya programlara aid ödənişlər;
- h) Şirkətin, əmək müqaviləsinin iddia edilən ədalətsiz şərtləri ilə əlaqədar olaraq ödəməli olacağı hər hansı məbləğ, Şirkətin belə əmək müqaviləsi şərtlərinə müvafiq olaraq fəaliyyət göstərdiyinə baxmayaraq.

Bölmə II. Təminat

1. Sığorta sınıfı

Qeyri-həyat sığorta sahəsinə aid olan Rəhbər İşçilərin Məsuliyyətinin sığortası üzrə aşağıdakı hallara təminat verən ümumi mülki məsuliyyətin sığortası sınıfı.

2. Sığorta obyekti – Sığortalının (sığorta olunanın) qanunsuz hərəkətinə görə üçüncü şəxslər tərəfindən qaldırılan iddialara görə məsuliyyətindən irəli gələn əmlak mənafeyi

3. Sığorta predmeti - Sığortalının (sığorta olunanın) qanunsuz hərəkətinə görə üçüncü şəxslər tərəfindən qaldırılan iddialara görə məsuliyyətindən irəli gələn əmlak mənafeyinin aid olduğu məbləğ.

4. Sığorta təminatının həcmi

4.1. Sığorta Təminatı A. Direktorların (rəhbər işçilərin) əmlak maraqlarının sığortalanması

Sığortaçı üçüncü tərəfin Sığortalının (Sığorta olunanın) qarşısında qaldırıldığı iddiadan irəli gələn hər hansı zərəri sığortalının adından yaxud sığortalıya ödəyəcək, lakin, şirkət üçün qanunla qadağan edilmiş və şirkətin bu cür zərəri kompensasiya etməyə yazılı surətdə razılaşmış olduğu hallar istisna təşkil edir. Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdır, hadisə yalnız o zaman sığorta hadisəsi hesab edilir ki, sığorta müddəti yaxud aşkar olunma müddəti (əgər tətbiq olunursa) ərzində iddia birinci dəfə olaraq Sığortalı qarşısında qaldırılsın və Sığortaçıya yazılı surətdə bildirilsin.

4.2. Sığorta Təminatı B. Şirkətin zərərin ödənilməsi ilə bağlı əmlak maraqlarının sığortalanması

Sığortaçı üçüncü tərəfin şirkət qarşısında qaldırıldığı iddiadan irəli gələn hər hansı zərəri şirkətin adından yaxud şirkət yalnız o halda ödəyəcək ki, şirkət bu cür zərəri kompensasiya etməyə yazılı surətdə razılaşmış olsun və bu, şirkət üçün qanunla qadağan edilməmiş olsun.

Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdır, hadisə yalnız o zaman sığorta hadisəsi hesab edilir ki, sığorta müddəti yaxud aşkar etmə müddəti (əgər tətbiq olunursa) ərzində tələb birinci dəfə olaraq Sığortalı qarşısında qaldırılsın və Sığortaçıya yazılı surətdə bildirilsin.

sığorta şəhadətnaməsində başqa cür də şərtləndirilə bilər.

4.3. Sığorta Təminatı C. Qiymətli kağızlarla bağlı zərərin sığortalanması

Sığortaçı təminatın şamil olunduğu hallar çerçivəsində Sığortalının qanuna zidd hərəkətinə görə qiymətli kağızlarla bağlı iddialar nəticəsində Sığortalı tərəfində yaranan zərərin əvəzini ödəyəcək.

4.4. Sığorta Təminatı D. İstintaqa dair xərclərin sığortalanması

Sığortaçı Sığortalıya (sığorta olunan) kompensasiya ödədiyi halda istintaq ilə əlaqədar sığorta olunan tərəfindən və ya onlar adından yaranan ağlabatan xərclərin əvəzini Sığortalı və ya Sığorta olunan adından ödəyəcək.

5. Sığorta təminatı ilə əhatə olunan risklər

5.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdır, bu Qaydalara əsasən Sığortaçı Sığortalıya (sığorta olunan) aşağıda qeyd olunanlar üzrə sığorta təminatı verir:

5.1.1. Sığortalının (sığorta olunanın) xidməti vəzifəsi ilə əlaqədar səlahiyyətləri çerçivəsində mülki hüquq pozuntusu nəticəsində yaranmış məsuliyyəti:

5.1.3. Sığortalının ona verilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində və müvafiq dərəcədə təsir göstərən hər hansı faktiki və ya nəzərdə tutulan hərəkəti, səhvi, qanuna zidd hərəkəti, dəqiq olmayan informasiya verməsi, yanlış və aldadıcı məlumatı, fəaliyyətsizliyi, səhlənkarlığı, zəmanətləri və ya səlahiyyətləri pozması və ya fidusiar (qəyyumluq) və ya digər öhdəlikləri pozması, və ya digər hərəkətləri,

5.1.2. Sığortalının (sığorta olunanın) əmək münasibətlərini tənzimləyən hüquq normalarının pozuntusu nəticəsində yaranmış məsuliyyəti

- a) Ədalətsizcəsinə, səhvən və ya qanundan kənar surətdə işdən çıxarma, əmək müqaviləsinin dayandırılması və ya ləğvi, o cümlədən, əmək münasibətləri çərçivəsində hər hansı öhdəliklərin pozulması;
- b) Sıxışdırma (o cümlədən, iş yerində cinsi zəmində sataşma, iş yerində sıxışdırma, irqi təzyiq və ya əmək qabiliyyətinin məhdudluğuna görə təzyiq, eləcə də, hər hansı başqa xarakterli təzyiq, o cümlədən, iş yerində ehtimal olunan sıxışdırma hallarına imkan yaradan vəziyyətin yaradılması və ya belə vəziyyətin yaradılmasına yol verilməsi, nalayıq eyhamlar və ya cinsi xarakterli istəklər və ya cinsi xarakterli başqa şifahi, vizual və ya fiziki hərəkətlər, yaxud, iş yerində digər sıxışdırma halları);
- c) Hər hansı xarakterli diskriminasiya (ayrı-seçkilik), bilavasitə və ya dolayısı ilə, qərəzli və ya qərəzsiz, o cümlədən, əmək münasibətlərini tənzimləyən hər hansı yerli və ya xarici qanunvericiliyin pozulması və ya işə düzəltmə zamanı, o cümlədən, lakin heç bir məhdudiyyət qoyulmadan, irqi mənsubiyət, dərinin rəngi, dini etiqadlar, yaş, cins, milliyyət, məhdud əmək qabiliyyəti, cinsi üstünlük, hamiləlik və ya qorunan status baxımından diskriminasiya;
- d) Cəza xarakterli tədbirləri;
- e) İşə düzəltmə zamanı işçiyə və ya namizədə əmək münasibətləri ilə əlaqədar yanlış informasiyanın verilməsi, yalan məlumatların şifahi və ya yazılı şəkildə qəsdən yayılması;
- f) Əmək münasibətləri ilə əlaqədar təhqiqirlər, böhtan və ya şəxsi həyata müdaxilə;
- g) İşə qəbul zamanı və xidməti vəzifədə irəliləmə üçün ədalətsiz və ya qeyri-qanuni imtina, vəzifənin aşağı salınması və ya əsassız nizam-intizam tədbirləri;
- h) İşçinin öz karyerasında yüksəlmə imkanlarından qeyri-qanuni şəkildə məhrum edilməsi;
- i) İşçiyə, onun daimi şata keçirilməsinə qeyri-qanuni imtina edilməsi;
- j) Səhv, əsassız və ya laqeydcəsinə qiymətləndirmə;
- k) İşçiyə müvafiq zəmanətlərin verilməməsi (o cümlədən, işçiyə münasibətdə mənfi rəylər və ya təhqiqiredici bildirişlər və ya işçi barədə başqa düzgün olmayan məlumatların təqdim edilməsi);
- l) İşə düzəltmə və əmək şəraitinin yaradılması baxımından lazımı və ardıcıl qaydaları və prosedurları təmin etmək və ya qəbul etmək bacarığına malik olmamaq;
- m) Əsassız zəmanətlər, işə etinasızcasına qəbul etmə, laqeyd nəzarət, işçilərin qanundan kənar şəkildə laqeydcəsinə saxlanması, təlimi və ya qiymətləndirilməsi;
- n) Əmək münasibətləri ilə əlaqədar aşağıda verilən digər hərəkətlər:
- o) Şəxsi həyata müdaxilə;
- p) Hörmətdən salma, təhqiq etmə;
- q) Emosional sarsıntı vəziyyətinə çatdırma; və ya
- r) Yuxarıdakılarla əlaqədar hər hansı mülki hüquqların pozulması; və ya
- s) Əmək münasibətləri çərçivəsində hər hansı başqa qeyri-qanuni hərəkətlər,

Qeyd: 5.1.2-ci maddədə qeyd olunmuş hərəkət, səhv, fəaliyyətsizlik və ya əsaslar hər hansı şirkətin keçmiş, mövcud, gələcək və ya potensial işçisi ilə əmək münasibətlərinə və ya nəzərdə tutulan əmək

münasibətlərinə, yuxarıda qeyd olunanlardan hər hansı birinin bilavasitə və ya dolayısı ilə baş verib – verməməsindən, qərəzli və ya qərəzsiz törədilib - törədilməsindən asılı olmayaraq, aid edilir.

Ədalətsiz işə düzəltmə şərtlərini nəzərdə tutan hər hansı faktiki və ya ehtimal edilən əmək müqaviləsini bağlanılması əmək münasibətlərini tənzimləyən hüquq normalarının pozuntusu hesab olunmur.

Sığortalının hər hansı sifarişçisinə, müştərisinə, təchizatçısına və ya distribütoruna, yaxud, kənar təşkilatın işçisinə münasibətdə həm ayrılıqda, həm də qrup şəklində əmək münasibətləri ilə əlaqədar qanuna zidd hərəkət (bilavasitə yaxud dolayısı ilə baş verib-verməməsindən asılı olmayaraq) yalnız faktiki və ya nəzərdə tutulan diskriminasiyanı və ya cinsi təzyiqləri bildirir.

Bölmə III. Sığorta şəhadətnaməsinin təminat həcmiin genişləndirilməsi

Sığortaçı ilə xüsusilə razılaşdırılırlaraq sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş təminat həcmi aşağıdakı qaydada genişləndirilə bilər:

1. Əvvəlcədən nəzərdə tutula bilməyən xərclərin ödənilməsi

1.1. Sığortalı tərəfindən müdafiə xərcləri və ya hüquqi təmsilçilik xərcləri çəkilənə qədər Sığortalının yazılı təsdiqi əsaslı şəkildə əldə oluna bilmədiyi halda, Sığortaçı Sığortalının çəkdiyi belə əvvəlcədən nəzərdə tutula bilməyən xərclərə görə, Sığortalının Sığortaçının əsaslandırılmış yazılı razılığını tələb edə bildiyi vaxta qədər öz retrospektiv (əks təsirə malik olan) təsdiqini verməyə razılaşır.

Lakin Sığortalı əvvəlcədən nəzərdə tutula bilməyən xərclərin ödənilməsinə zərurət yaratmış iddia və ya istintaq barədə Sığortaçını mümkün qədər tez bir zamanda xəbərdar etməlidir. Əvvəlcədən nəzərdə tutula bilməyən xərclər sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta təminatının tam və ya qismən şamil edilmədiyi iddia ilə əlaqədar ödənilərsə, yaxud, belə iddia sığorta təminatından çıxarılması müəyyən edilərsə, bu halda sığorta təminatının şamil edilmədiyi şəxslərə görə və ya şəraitlərlə əlaqədar ödənilmiş bütün məbləğlər belə sığorta təminatına hüquq çatmayan şəxsin tələbi ilə Sığortaçaya qaytarılmalıdır.

2. Hüquq təmsilçiləri və hüquq varisləri

2.1. Sığortalının ölümü, əmək qabiliyyətini itirməsi, ödəmə qabiliyyətinin olmaması və ya müflisləşməsi halında, iddia nəticəsində meydana çıxan zərəri Sığortalının hüquq təmsilçilərinə və ya hüquq varislərinə ödəyəcək, lakin o şərtlə ki, belə iddia hüquq təmsilçilərinin və ya varislərinin deyil, yalnız Sığortalının özünün qanuna zidd hərəkətinə əsaslanınsın. Bu sığorta təminatı yalnız iddia, sığorta müddəti və ya, müvafiq olarsa, aşkar etmə müddəti ərzində ilk dəfə irəli sürüldüyü və bildirildiyi hallarda tətbiq olunur, bu şərtlə ki, belə iddiaya sığorta şəhadətnaməsinə müvafiq olaraq, bilavasitə Sığortalı qarşısında irəli sürülmüş sığorta təminatı şamil edilmiş olsun.

3. Birgə əmlak cavabdehliyi

3.1. Sığortaçı Sığortalının qanuni həyat yoldaşına qarşı iddia nəticəsində meydana çıxmış zərəri, iddia sırf onların birgə əmlakı ilə əlaqədar irəli sürüülərsə, ödəyəcək. Bu sığorta təminatı yalnız iddia, sığorta müddəti və ya, müvafiq olarsa, aşkar etmə müddəti ərzində ilk dəfə irəli sürüldüyü və bildirildiyi hallarda tətbiq olunur, bu şərtlə ki, belə iddia sığorta şəhadətnaməsinə müvafiq olaraq, bilavasitə Sığortalı qarşısında irəli sürülmüş sığorta təminatı şamil edilmiş olsun. Sığortalının qanuni həyat yoldaşının qanuna zidd hərəkəti ilə əlaqədar iddiaya heç bir sığorta təminatı şamil edilmir.

4. Aşkarətmə müddəti

4.1. Sığorta müddətinin başa çatmasından və ya sığorta şəhadətnaməsinin vaxtından əvvəl dayandırılmasından sonra (sığorta haqqının ödənilməməsi səbəbindən dayandırılma istisna olmaqla) sığorta şəhadətnaməsinin müddəti uzadılmırsa və ya o, direktorların və rəhbər işçilərinin cavabdehliyinin sığortalanması üzrə başqa bir müqavilə ilə əvəz olunmursa, Sığortalı aşkarətmə müddəti hüququna malik ola bilər:

- a) avtomatik verilən 60 gün; və ya
- b) əlavə sığorta haqqının ödənilməsindən sonra, sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş müddəti Sığortalı aşkarətmə müddətinin verilməsini yazılı şəkildə tələb edə və Sığortaçı tərəfindən tələb edilmiş müvafiq əlavə sığorta haqqını sığorta müddətinin başa çatmasına və ya sığorta şəhadətnaməsinin vaxtından əvvəl dayandırılmasına qədər, yaxud, Sığortalı və Sığortaçı arasında razılaşdırılmış və sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş hər hansı başqa müddətlərdə ödəyə bilər. Aşkarətmə müddətinin

verilməsinə görə ödəniləcək heç bir siğorta haqqı geri qaytarılmır. Siğorta şəhadətnaməsi siğorta haqqının ödənilməməsi səbəbindən xitam edildiyi halda, aşkaremə müddəti təmin edilmir.

5. Risk dərəcəsinin dəyişməsi

5.1. Törəmə cəmiyyət (şirkət)

Siğortalının hər hansı törəmə cəmiyyətə (şirkətə) aid siğorta təminatı yalnız belə təşkilatın törəmə cəmiyyət (şirkət) olduğu müddət ərzində, o cümlədən, aşağıdakı hallarda baş vermiş qanuna zidd hərəkətlərə tətbiq olunur:

5.1.1 Əgər Siğortalı siğorta müddəti ərzində aşağıda sadalananlara uyğun gələn törəmə cəmiyyəti yaradar və ya əldə edərsə:

- Aktivlərin dəyəri siğorta şəhadətnaməsində göstərilmiş aktivlərin ümumi dəyərini aşmayan
- Amerika Birləşmiş Ştatlarından və ya Amerika Birləşmiş Ştatlarının tabeçiliyində olan ərazilərdən kənarda qeydiyyatdan keçən; və ya
- Amerika Birləşmiş Ştatlarında birjaların və digər ticarət təşkilatlarının qiymət təyini siyahılara daxil olan qiymətli kağızlara sahib olmayan; və ya
- Siğorta müddətinin başlangıç tarixinə xalis aktivləri mənfi olmayan hər hansı törəmə cəmiyyəti (şirkəti).

Bu halda, siğorta təminatı belə törəmə cəmiyyətin (şirkətin) siğortalısına, törəmə cəmiyyətin (şirkətin) satın alındığı və ya yaradıldığı andan baş vermiş qanuna zidd hərəkətlərlə əlaqədar iddiaya şamil edilir.

5.1.2. Törəmə cəmiyyətin (şirkətin) satın alınması və ya yaradılması zamanı 5.1.1 maddəsinin şərtləri yerinə yetirilməzsa, Siğortalı belə törəmə cəmiyyətə (şirkətə) siğorta təminatının verilməsi ilə əlaqədar qərarları qəbul etməsi üçün Siğortaçıya 45 gün ərzində bütün zəruri məlumatları təqdim etməlidir.

5.1.3. Siğortaçının tələbi ilə əlavə informasiyanın təqdim edilməsi, əlavə siğorta haqqının ödənilməsi, eləcə də, Siğortaçının tələb etdiyi və Siğortalının qəbul etdiyi əlavə şərtlərin və müddəaların əlavə razılışdırılması şətilə, siğorta şəhadətnaməsindən irəli gələn siğorta təminatı:

- Belə törəmə cəmiyyətin (şirkətin) satın alınmasından və ya yaradılmasından sonra baş verən qanuna zidd hərəkətin törədilməsinə görə, 5.1.1 maddələrin tələblərinə cavab verməyən törəmə cəmiyyətin (şirkətin) Siğorta olunanlarına şamil oluna bilər;
- Hər hansı törəmə cəmiyyətin (şirkətin) satın alınması anına qədər, belə törəmə cəmiyyətin (şirkətin) direktorlarının və rəhbər işçilərinin qanuna zidd hərəkətlərinə görə şamil olunur.
- Siğorta təminatı əvvəlki müddət ərzində satın alınmış və ya yaradılmış hər hansı törəmə cəmiyyətə (şirkətə) tətbiq olunur, bu şərtlə ki, Siğortaçı belə siğorta təminatının verilməsinə yazılı razılıq versin.

5.2. Sövdələşmə /Əməliyyat

5.2.1. Əgər siğorta müddəti ərzində sövdələşmə həyata keçirilərsə, siğorta şəhadətnaməsi üzrə siğorta təminatı yalnız sövdələşmənin qüvvəyə minməsinə qədər törədilmiş qanuna zidd hərəkətlərə tətbiq olunur. Siğortalı hər hansı sövdələşmə barədə Siğortaçıya mümkün qədər qısa zamanda, lakin sövdələşmənin qüvvəyə mindiyi andan etibarən 30 gündən gec olmayıaraq, məlumat verməlidir. Bu halda, Siğortaçı aşağıdakı şərtlərə əməl etməklə, sövdələşmənin bağlanması ilə əlaqədar olaraq yeni şərtlərlə siğorta təminatını təqdim edə bilər:

- Siğortalı sövdələşməyə aid sənədləri baxılmaq üçün Siğortaçıya əlavə olaraq təqdim etməlidir; və
- Siğortalı Siğortaçının tələblərinə müvafiq olaraq təqdim olunmuş yeni siğorta təminatına görə müvafiq siğorta haqqını ödəməlidir.

5.3. Sığorta müddəti ərzində qiymətli kağızların buraxılması və yeni buraxılışların qeydiyyata alınması

5.3.1. Əgər sığorta müddəti ərzində Sığortalının qiymətli kağızlarının yeni ictimai (açıq abunə ilə) və ya özəl (qapalı abunə ilə) yerləşdirilməsi və ya belə qiymətli kağızların başqa fond birjasında qiymət təyini zamanı sığortalı sığortaçıya emissiya prospektlərini, fond birjalarına, bazarlara, səlahiyyətli nəzarət orqanlarına və tənzimləyici dövlət orqanlarına təqdim olunan sənədləri, eləcə də, qiymətli kağızların faktiki və ya nəzərdə tutulan özəl (qapalı abunə ilə) və ya ictimai (açıq abunə ilə) yerləşdirilməsi üçün hazırlanmış, emissiya ilə əlaqədar informasiyanın aşkarlanmasına dair digər sənədləri təqdim edərsə, qiymətli kağızların belə açıq emissiyası və ya fərdi yerləşdirilməsi və ya fond birjasında yeni qiymət təyini üçün sığorta təminatı Sığortaçı tərəfindən, onun öz qərarına görə təmin oluna bilər. Belə əlavə sığorta təminatının verilməsi üçün Sığorta şəhadətnaməsinin müddəalarında və şərtlərində dəyişikliklərin edilməsi və /və ya riskin artmasını nəzərə alaraq, əsaslandırılmış əlavə sığorta haqqının ödənilməsi tələb oluna bilər.

5.3.2. Yuxarıda qeyd olunmuş bəndə müvafiq olaraq, Sığortalı və Sığortaçı Sığorta Şəhadətnaməsində dəyişikliklərin edilməsi barədə razılığa (o cümlədən, əlavə sığorta haqqının ödənilməsi barədə razılığa) gəlməzərlərsə, bu halda Sığortaçı Sığortalı tərəfindən qiymətli kağızların faktiki və ya fərdi yerləşdirilməsi və ya sığorta müddəti ərzində baş verən, qiymətli kağızların başqa fond birjasında qiymət təyini hadisəsinə əsaslanan, belə hadisənin nəticəsi olan və ya ona aid olan iddia ilə əlaqədar zərərin ödənilməsinə cavabdehlik daşımamalıdır. Hər hansı zərər üzrə sığorta təminatı, bu bənddə göstərilən zərər istisna olmaqla, dəyişməz qalmalıdır.

Bölmə IV. İstisnalar

Sığorta şəhadətnaməsinə başqa cür razılışdırılmayıbsa, Sığortaçı və Sığortalı Sığortaçının aşağıdakılara əlaqədar zərər ödənilməsinə görə cavabdehlik daşımadığı barədə razılığa gəlirlər:

1. Dələduzluq və qeyri-etik davranış

1.1. Sığortalı tərəfindən aşağıdakı əməllərin törədilməsinə əsaslanan, bunun nəticəsi olan, buna aid olan və ya hər hansı başqa qaydada əlaqədar olan hər hansı iddia:

- a) Vəzifə öhdəliklərinin qəsdən pozulması;
- b) Qəsdən cinayət törədilməsi və ya qəsdən firildaqçı hərəkətlərə yol verilməsi;
- c) Qanunvericiliyin, normativ-hüquqi aktların və qaydalarının qəsdən pozulması;
- d) Sığortalının qeyri-qanuni şəkildə şəxsi mənfəət və ya üstünlük əldə etməsi.

Bu şərtlə ki, yuxarıda qeyd olunan əməllər məhkəmənin son qərarı ilə müəyyən edilmiş olsun.

1.2. Sığortalının ona cərimə qoyulması şəklində cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması barədə qərarın qəbul edilməsi özlüyündə, onun tərəfindən qəsdən cinayət və ya qəsdən firildaq əməlinin törədilməsinə kifayət qədər sübut deyildir. Sığortalı tərəfindən qeyd olunan əməllərin törədilməsi faktı, yuxarıda göstərildiyi kimi, məhkəmənin qərarı ilə müəyyən edilməlidir. Buna baxmayaraq, Sığortaçı Sığortalı əleyhinə, Sığortalının yuxarıda göstərilmiş qəsdən cinayət və ya qəsdən firildaq əməllərinə görə müvafiq cinayət işi qaldırılsara, Sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta ödənişinin (müdafiə xərclərinin ödənişi istisna olmaqla) ödənməsini məhkəmənin son qərarının verilməsinə qədər dayandırılmaq hüququna malikdir. Sığortalı məhkəmənin son qərarı əsasında yuxarıda qeyd olunmuş qəsdən cinayət və ya qəsdən firildaq əməlinin törədilməsində günahkar hesab edilərsə, Sığortalı ona müdafiə xərclərinin ödənilməsi hüququna malik deyil, lakin belə müdafiə xərcləri artıq Sığortaçı tərəfindən ödənilmiş olarsa, belə ödənişlər dərhal Sığortaçıya qaytarılmalıdır.

2. Öncədən məlum məsələlər və bildirişlər

2.1. Davranışa, faktlara, hadisələrə və ya məsələlərə, o cümlədən, qanuna zidd hərəkətlərə əsaslanan, onların nəticəsi olan, onlara aid olan və ya hər hansı şəkildə onlarla əlaqədar olan:

- a) Sığorta şəhadətnaməsinin qüvvəyə minməsindən əvvəl qüvvəyə minmiş hər hansı sığorta şəhadətnaməsinə görə hər hansı bildirişin bütövlükdə və ya qismən mövzusu olan, yaxud, daha əvvəl verilmiş belə bildirişdə göstərilən eyni və ya xeyli dərəcədə uyğun faktlardan və ya vəziyyətlərdən asılı olan və ya onlarla əlaqədar olan; və ya
- b) Qüvvəyə minmə tarixinə və tamamilə və ya qismən baş vermiş, yaxud tamamlanmamış hər hansı iddia, məhkəmə prosesinin mövzusu olan, barəsində Sığortalının xəbərdar edildiyi, yaxud, belə iddia, məhkəmə prosesində və ya arbitraj icraatında bildirilmiş eyni və ya xeyli dərəcədə uyğun faktlardan və ya məsələlərdən asılı olan və ya onlarla əlaqədar olan;
- c) Ərizə formasında ədalətli açıqlanmış hər hansı iddia.

3. Sığortalı və ya kənar təşkilat tərəfindən ABŞ tələbləri

3.1. Hər hansı Sığortalı, hər hansı kənar təşkilat, hər hansı şirkət tərəfindən və ya adından irəli sürülmüş hər hansı ABŞ Tələbi.

3.2. Lakin, bu İstisna:

- a) Sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş məbləği aşmamaq şərtilə müdafiə xərclərinə;

- b) əmək münasibətləri ilə əlaqədar qanuna zidd hərəkət barədə məlumat verən Sığortalı tərəfindən irəli sürülen hər hansı iddiaya;
- c) bilavasitə və ya dolayısı ilə şirkət və ya kənar təşkilat adından, kənar administrator tərəfindən bəyan edilən və ya dəsteklənən hər hansı iddiaya;
- d) Sığortalı tərəfindən sıgorta ödənişinin ödənilməsi ilə əlaqədar bildirilən və ya dəsteklənən hər hansı iddiaya, əgər bu iddia hazırkı sıgorta şəhadətnaməsində nəzərdə tutulan sıgorta təminatının şamil edildiyi digər bir iddianın nəticəsi olarsa;
- e) keçmiş Sığortalı tərəfindən irəli sürülmüş hər hansı iddiaya;
- f) səhmdarların şirkət və ya kənar təşkilat adından hər hansı səlahiyyətli hüquqi və ya fiziki şəxs tərəfindən, hər hansı Sığortalının müraciəti, yardımı, iştirakı və ya əməkdaşlığı olmadan bildirilmiş və ya dəsteklənmiş hər hansı vasitəli iddiyasına;
- g) sıgorta ödənişinin ödənilməsi ilə əlaqədar qarşılıqlı tələblərə, üçüncü tərəfin iddiyasına və ya digər tələbə, əgər bu iddia hazırkı sıgorta şəhadətnaməsində nəzərdə tutulan sıgorta təminatının şamil edildiyi digər bir tələbin tərkib hissəsi olarsa və ya onun birbaşa nəticəsi olarsa;
- h) Sığortalının heç bir aktiv iştirakı, yardımı və müraciəti olmadan, şirkət aid ödəniş almaq tələbinə (o cümlədən, vasitəli tələbə) (2002-ci il tarixli Sarbevns-Oksli qanununun 806-cı maddəsinə və ya qüvvədə olan federal qanunvericiliyin, ştatın qanunvericiliyinin, yerli və ya xarici qanunvericiliyinin “məlumatçılarının” müdafiəsi barədə başqa analoji müddəasına müvafiq olaraq “məlumatçı” kimi təyin olunan Sığortalının iştirakı, yardımı və ya müraciəti istisna olmaqla) tətbiq olunmur.

4. Pensiya öhdəlikləri

4.1. Dünyanın hər hansı ölkəsinin pensiya qanunvericiliyində, o cümlədən, 1995-ci il tarixli Pensiyalar Barədə Qanun (Böyük Britaniya), 1974-cü il tarixli Pensiya Təminatı barədə Qanun (Amerika Birləşmiş Ştatları), Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan hər hansı analogi qanunları, və ya onlara hər hansı dəyişikliklər və əlavələrdə nəzərdə tutulmuş funksiyaların, öhdəlik və vəzifələrin hər hansı faktiki və ya nəzərdə tutulan pozulmasına, yaxud, etibarlı şəxs tərəfindən idarə olunan fondun və ya əlavə ödənişlərin və işçilərin gəlirləri üzrə proqramların etibar edilmiş şəxsinin və ya rəhbərinin öz funksiyalarını yerinə yetirərkən hər hansı fəaliyyəti və ya fəaliyyətsizliyinə və ya belə etibarlı fondda və ya proqramda hər hansı aktiv çatışmazlığına, və ya tənzimləyici orqanın belə etibarlı fondla və proqramla, və ya belə etibarlı fonda və ya proqrama aid zəmanətə, məlumatla və ya təminatla bağlı tələblərinə hər hansı qaydada əməl olunmamasına əsaslanan, onun nəticəsi olan, ona aid olan və ya hər hansı qaydada onunla əlaqədar olan hər hansı iddia.

5. Sağlamlığa və əmlaka zərər yetirilməsi

5.1. Hər hansı şəxsin bədən xəsarətləri, naxoşluğu, mənəvi və psixoloji sarsıntıları, xəstəlikləri və ya ölümünə və ya hər hansı əşyanın zədələnməsinə və ya məhvini, o cümlədən, ondan istifadə imkanının itməsinə, yaxud, yazılı və ya şifahi formada qəsdən yanlış məlumatların yayılması və ya şərəf və ləyaqətin təhqir olunması nəticəsində yetirilmiş zərərə əsaslanan, onların nəticəsi olan, onlara aid olan və ya hər hansı şəkildə onlarla əlaqədar olan hər hansı iddia.

5.2. Bu istisna aşağıdakılara şamil edilmir:

- a) Mənəvi və psixoloji sarsıntılarla münasibətdə əmək münasibətləri ilə əlaqədar qanuna zidd hərəkətlə bağlı iddia;
- b) Müdafiə xərcləri;
- c) Təminat A ilə bağlı risklər;

d) Şirkətin səhmdarı tərəfindən, onun bilavasitə və ya vasitəli şəkildə irəli sürülmüş hər hansı iddia.

6. Ətraf mühitin çirklənməsi

6.1. Aşağıdakılara əsaslanan, onların nəticəsi olan, onlara aid olan və ya hər hansı şəkildə onlarla əlaqədar olan hər hansı iddia:

- a) Nüvə materiallardan və ya hər hansı nüvə tullantılarından, onların yandırılması nəticəsində meydana çıxan ionlaşdırıcı və ya radyasiya şüalanması;
- b) Nüvə materiallarının, qurğularının və onların hər hansı tərkib hissələrinin radioaktiv, toksiki, partladıcı və ya başqa təhlükəli xüsusiyyətləri;
- c) Faktiki, ehtimal olunan və ya mövcud təhlükələr: çirkləndirici materialların torpağa və ya səthə, atmosferə, su axınına və ya su hövzəsinə həm təsadüfən, həm də qəsdən baş verən axması, atqısı, tullantısı və ya sızması; və ya
- d) Çirkləndirici maddələrin, nüvə materiallarının və ya tullantılarının nümunə götürülməsi, monitorinqi, təmizlənməsi, ixracı, saxlanması, emali, zərərsizləşdirilməsi və ya neytrallaşdırılması ilə əlaqədar hər hansı göstəriş verilməsi və ya tələb olunması.

6.2. Bu istisna aşağıdakılara tətbiq olunmur:

- a) Müdafiə xərcləri;
- b) Şirkətin hər hansı qiymətli kağızlarının sahibinin bilavasitə və ya dolayısı ilə, heç bir kənar təşkilatın, şirkətin və ya Sığortalının təşəbbüsü, könüllü yardımçı, iştirakçı və ya əməkdaşlığı olmadan irəli sürdüyü hər hansı ödəniş

7.Qiymətli kağızlar və birjalar üzrə komissiya

7.1. 1933-cü ilin Qiymətli Kağızlar Barədə Qanununun (ABŞ), 1934-cü ilin Qiymətli Kağızlar və Birjalar Barədə Qanununun (ABŞ), onlara əlavələrin və ya onların qanunvericilik qaydasında təkrar qəbul edilməsinin, və ya hər hansı analoji federal qanunun və ya ştatın qanununun, yaxud, onlara müvafiq hər hansı ümumi hüquq normasının hər hansı faktiki və ya nəzərdə tutulan pozulmasına əsaslanan, onun nəticəsi olan, ona aid olan və ya hər hansı başqa qaydada bilavasitə və ya dolayısı ilə əlaqədar olan hər hansı iddia.

8. İstisnaların müstəqilliyi

8.1. İstisnaların tətbiqini müəyyən etmək məqsədilə, Sığortalıya aid heç bir fakt, Sığortalının yiyləndiyi məlumatlar və ya belə Sığortalının hərəkətləri, Sığorta Şəhadətnaməsi üzrə sığorta təminatının mövcudluğunu təyin etmək məqsədi ilə digər Sığortalılara şamil edilməyəcək.

9. Digər istisnalar

9.1. Müharibə, terrorizim, üsyən, xarici düşmənlərin basqını, hərbi hərəkətlər yaxud hərbi əməliyyatlar (mühəribə elan olunub olunmamasından asılı olmayaraq), vətəndaş mühəribəsi, qiyam, xalq hərəkatı, hakimiyyətin hərbi və ya güc yolu ilə zəbt edilməsi, hərbi vəziyyət, kütləvi iğtişaşlar, tətil, dövlət orqanı tərəfindən konfiskasiya, dağıdılma, milliləşdirmə və ya müsadirə və dövlət orqanının sərəncamı ilə əmlakın dağıdılması və ya zədələnməzi nəticəsində birbaşa və ya dolayı yolla baş vermiş hər hansı itki və zərər və ya hal.

Bölmə V. Ümumi şərtlər

1. Bildiriş və iddia barədə məlumat verilməsi şərtləri

- 1.1. Sığortalı əleyhinə hər hansı iddiabarədə məlumat Sığortaçıya mümkün qədər tez bir zamanda və sığorta ərzində (və ya tətbiq olunan aşkar etmə müddəti ərzində) bildirilməlidir. Hər hansı iddia barədə bildirişə bütün təfsilatlar, o cümlədən: (i) iddia barədə ətraflı məlumat, (ii) iştirakçı tərəflərin adları, (iii) məhkəmə prosedurunun başlanmasını göstərən hər hansı sənədin surəti, hər hansı rəsmi istintaq, dindirmə və ya təhqiqat işi barədə hər hansı yazılı bildiriş və /və ya hər hansı yazılı xidmət və ya pul tələbi daxil olmalıdır.
- 1.2. Əgər sığorta müddəti ərzində (və ya tətbiq olunan aşkaretmə müddəti ərzində) iddia qaldırılmasına səbəb olacaq hər hansı vəziyyət məlum olarsa, Sığortalı belə vəziyyət barədə Sığortaçıya yazılı şəkildə məlumat verməlidir. Məlumata iddianın meydana çıxma mümkünlüyüün ehtimal olunan səbəbləri, eləcə də, yaranmış vəziyyət barədə Sığortalıya məlum olan dərəcədə ətraflı məlumat daxil olmalıdır.
- 1.3. Əgər iddia və ya vəziyyət barədə bildiriş sığorta şəhadətnaməsinə müvafiq olaraq təqdim olunarsa, belə ilkin iddiada bildirilmiş və ya vəziyyət barədə ilkin bildirişdə açıqlanmış hadisələrə və ya qanuna zidd hərəkətlərə əsaslanarsa və ya onlara aidiyiyati olarsa, ilkin bildirişin təqdim edildiyi anda Sığortalı qarşısında ilk dəfə irəli sürülmüş kimi hesab edilməlidir.
- 1.4. Sığortalının müəyyən maliyyə vəsaitləri tələb edən (və ya müəyyən maliyyə vəsaitləri ödənilmiş olduqda) istintaqdə iştirakının vacibliyini göstərən bildirişin təqdim edilməsi bu cür istintaqın sığortalıya münasibətdə ilk dəfə keçirilməsi kimi qəbul olunur.

2. Müdafiə və əməkdaşlıq

- 2.1. Sığortalı iddiaya qarşı müdafiə olunmaq üçün tədbirlər görməli və istintaqdə iştirakını təmin etməlidir. Sığortaçı sığorta şəhadətnaməsi çərçivəsində hər hansı iddia baxılmasında və ya tənzimlənməsində Sığortalı ilə birlikdə iştirak etmək, eləcə də, Sığortalının belə iddia ilə əlaqədar görmək niyyətində olduğu hər hansı tədbirlər barədə Sığortalıya məsləhət vermək hüququna malikdir. Sığortalı Sığortaçıya hər hansı iddianın baxılması və tənzimlənməsi və sığorta ödənişlərinin ödənilməsi ilə əlaqədar bütün zəruri etibarnamələri və sənədləri təqdim etməlidir.
- 2.2. Sığortalı tərəfindən təklif olunan vəkillər, hüquqsūnaslar və digər məsləhətçilər təyin olunmazdan əvvəl Sığortaçı tərəfindən təsdiqlənməlidir. Belə təsdiqlən verilməsinə, o cümlədən, Sığortaçı və Sığortalı arasındaki hər hansı ziddiyətlərlə əlaqədar olaraq ayrıca təmsilçilik ehtiyacının təsdiqlənməsinə əsassız olaraq imtina edilməməlidir.
- 2.3. Sığortalı Sığortaçının yazılı təsdiqi olmadan, hər hansı iddia tənzimlənməsi cavabdehliyi götürməməli və hər hansı müdafiə xərclərini və ya təmsilçilik xərclərini çəkməməlidir. Sığortaçı tərəfindən belə təsdiqin verilməsinə əsassız olaraq imtina edilməməli və ya verilməsi ləngidilməməlidir. Sığortaçı özünün yazılı razılığını vermədiyi heç bir zərər, tənzimlənməyə, razılaşmaya və ya götürülmüş öhdəliyə görə cavabdehlik daşımayacaq.
- 2.4. Sığortalı Sığortaçıya iddianın tənzimlənməsində mane ola biləcək, o cümlədən, lakin məhdudiyyət qoyulmadan, subrogasiya və ya başqa analoji hüquqlar baxımından heç bir tədbir görməməlidir.
- 2.5. İddia bir neçə Sığortalı tərəfindən irəli sürdüyü halda Sığortalı Sığortaçının belə iddia ilə əlaqədar hər hansı başqa Sığortalı ilə əlaqə saxlamaq öhdəliyi daşımayacağı ilə razılaşır.

3. Müdafiə xərclərinin avans kimi ödənilməsi

- 3.1. Sığortaçının əvvəlcədən yazılı razılığının olması (bu cür razılığın verilməsinə heç bir əsas olmadan imtina edilə və ya verilməsi heç bir əsas olmadan ləngidilə bilməz) şərtilə, hər bir iddia ilə əlaqədar Sığortaçı Sığortalıya və ya onun adından, məhkəmənin son qərarı verilənə kimi, çəkildiyi həddə və

istənilən halda, belə xərclərlə əlaqədar əsaslı tələbin alındığı andan 90 gün ərzində, müdafiə xərclərini ödəməlidir. İddia və ya onun bir hissəsinin siğorta şəhadətnaməsi üzrə siğorta təminatı ilə təmin olunmayacağı və ya belə siğorta təminatından kənarlaşdırıldığı aşkar olunarsa, bu halda, siğorta təminatı ilə təmin olunmamış hər hansı tərifə və ya məsələyə aid avans ödənilmiş bütün məbləğlər (o cümlədən, xərclərin bölüşdürülməsi nəzərə alınaraq), belə siğorta təminatına hüququ olmayan Sığortalı tərəfindən Sığortaçıya ödənilməlidir. Bu şərt hər hansı istintaqla əlaqədar hüquqi təmsilçilik xərclərinə də eyni qaydada tətbiq olunmalıdır.

4. İddianın tənzimlənməsi

4.1. Sığortalı iddianın məhkəmədənkənar həll olunması ilə bağlı Sığortaçının hər hansı tövsiyəsinə əməl etməyə razı olmazsa və məhkəməyə müraciət üstünlük verərsə, bu halda Sığortaçının iddia ilə əlaqədar cavabdehliyi Sığortalının Sığortaçının tövsiyəsindən imtina etdiyi tarixdək iddianın məhkəmədənkənar həlli zamanı ödənilə biləcək məbləğin həcmini (mudafiə xərcləri və digər ödənişlər daxil olmaqla) aşmamalıdır.

4.2. Siğorta şəhadətnaməsində və ya qanunvericilikdə başqa cür nəzərdə tutulmayıbsa, siğorta ödənişi (zərər görə ödəniş) Sığortalının yazılı tələbi əsasında Sığortaçı tərəfindən ödənilir və ya ödənişə siğorta şəhadətnaməsi şərtlərinin və müddəələrinin Sığortaçıya təqdim olunacaq bütün sənədlərin (və ya onların lazımı qaydada təsdiqlənmiş surətlərinin) təqdimindən sonra 30 gün ərzində imtina edilir.

4.3. Siğorta ödənişi (zərər görə ödəniş) Sığortaçı tərəfindən, Sığortaçının təqdim etdiyi Siğorta Aktına (əlavə olunur) müvafiq olaraq həyata keçirilir.

4.4. Hər hansı zərərin ödənilməsindən sonra Sığortaçı, qanunvericiliyə və ya siğorta şəhadətnaməsinə müvafiq olaraq, Sığortalının ödənişi əldə etməyə bütünlükə və ya qismən hüququ çatmadığını aşkar edərsə, Sığortalı alınmasına hüquqları çatmayan ödəniş məbləğini Sığortaçıya qaytarmalıdır.

5. Ödənişlərin növbəliliyi

5.1. Zərər siğorta şəhadətnaməsinə əsasən ödənilməli olarsa, lakin onun ümumi məbləği siğorta şəhadətnaməsi üzrə qalıq siğorta məbləğini aşarsa və ya aşa bilərsə, Sığortaçı:

a) Birinci növbəd Sığorta Təminatına A –ya aid zərəri ödəmək, sonra

b) Başqa cür nəzərdə tutulmayıbsa, Sığortaçı zərəri, onun ödəniş vaxtı yetişdikdə, Sığorta Şəhadətnaməsi üzrə digər gələcək iddiaların və ya gələcək ödəniş öhdəliklərinin yaranma potensialını nəzərə almadan, ödəyə bilər.

5.2. Sığortalı bununla razılaşır ki, bir neçə siğortalının siğorta şəhadətnaməsi üzrə siğorta ödənişini almaq hüququ olarsa, siğortaçı müvafiq iddialar ilə əlaqədar ödənişləri, belə ödənişlər nəticəsində siğorta məbləğinin azalıb-azala bilməyəcəyindən asılı olmayaraq, siğortalılardan iddianın qəbul edilməsi ardıcılılığı ilə ödəmək hüququna malik olur.

5.3. Hər hansı şirkətin, kənar təşkilatın və ya Sığortalının imkansızlığı və ya müflisləşməsi Sığortaçını ödənişləcək zərər aid ödənişlərin həyata keçirilməsinin ardıcılığını müəyyən etmək öhdəliyindən azad etməməlidir.

5.4. Bu qaydalarla razılaşdırılır ki, hazırkı siğorta şəhadətnaməsi üzrə təmin olunan siğorta təminatı Sığortalının mənafeyini və maraqlarını qorumaq məqsədi daşıyır. Şirkət tərəfindən, hər hansı qanunvericiliyə, o cümlədən, yerli və ya xarici qanunvericiliklərə müvafiq olaraq, ləğvolunma və ya yenidən təşkilolunma proseduruna başlanarsa (könlüllü və ya icbari qaydada olub-olmamasından asılı olmayaraq), siğorta şəhadətnaməsinə görə siğortalanmış iddia ilə əlaqədar olaraq, bununla, Sığortalılar:

a) Hər hansı məhkəmə prosesinin avtomatik dayandırılmasını və ya təminədici tədbirlərin görülməsini tələb etmək hüququndan imtina edirlər, belə müflisləşmə barədə qanunvericiliyə

müvafiq olaraq, bunun belə prosedurda sigorta şəhadətnaməsindən irəli gələn vəsaitlərə /gəlirlərə tətbiq oluna biləcəyi həddə; və

- b) Sığortaçı və ya hər hansı Sığortalı tərəfindən, Sığortalının ləğvi və ya yenidən təşkili ilə əlaqədar prosedura başlanması nəticəsində sigorta şəhadətnaməsi üzrə təmin olunan vəsaitlərə aid məhkəmə prosesinin dayandırılmasından və ya təminədici tədbirlərin görülməsindən azadolmanın əldə olunması məqsədi ilə hər hansı tədbirlərin görülməsinə imtina etməyəcəklərinə və ya mane olmayacaqlarına razılaşırlar.

6. Hesablaşma valyutası

- 6.1. Sığorta şəhadətnaməsi üzrə bütün pul məbləğləri, başqa cür nəzərdə tutulmayıncı, AZN ilə ödənilməlidir.
- 6.2. Əgər sigorta şəhadətnaməsi üzrə məbləğlər AZN-dən fərqli valyuta ilə müəyyən edilmiş olarsa, başqa cür nəzərdə tutulmayıbsa, sigorta şəhadətnaməsi üzrə ödənişlər AZN-lə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının belə ödənişin ödənilidiyi tarixə olan kursla ödənilməlidir.
- 6.3. Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ödənişlərin xarici valyuta ilə həyata keçirilməsinə yol verdiyi halda, sigorta şəhadətnaməsi üzrə pul məbləğləri xarici valyuta ilə ifadə edilməli və /və ya ödənilməlidir.

7. Xərclərin bölüşdürülməsi

- 7.1. Hər hansı Sığortalı və hər hansı başqa sigortalanmamış şəxs /təşkilat arasında birlikdə və ayrılıqda hər hansı maliyyə cavabdehliyi meydana çıxarsa və ya hər hansı xərc çekilərsə, sigorta şəhadətnaməsinə əsasən Sığortaçı belə cavabdehliyə və ya xərcə uyğun cavabdehlik daşımmalıdır ki, bu da, müvafiq hüquq və maliyyə risklərini, Sığortalı və ya digər şəxs(lər) tərəfindən hər hansı iddianın tənzimlənməsi zamanı və ya onun nəticəsində əldə olunmuş nisbi üstünlükləri /faydaları nəzərə alaraq, Sığortalı və digər şəxs(lər) arasında xərclərin ədalətli və bərabər bölüşdürülməsini eks etdirir.
- 7.2. Sığorta şəhadətnaməsində sigortası təmin olunmuş və ya təmin olunmamış risklərdən irəli gələn hər hansı iddia ilə əlaqədar hər hansı cavabdehlik və ya xərc meydana çıxarsa, sigorta şəhadətnaməsinə əsasən Sığortaçının cavabdehliyi, sigorta şəhadətnaməsində təmin olunmuş və olunmamış məsələlərə aid nisbi hüquqi və maliyyə riskləri nəzərə alınmaqla, xərclərin ədalətli və bərabər bölüşdürülməsini eks etdirən həmin cavabdehliyə və ya xərcə uyğun həddə məhdudlaşır.
- 7.3. Tərəflər xərclərin bölüşdürülməsi barədə razılığa gələ bilmədikləri halda, Sığortaçı, Sığorta Şəhadətnaməsinin şərtlərinə və müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq yekun məbləğin razılaşdırılmasına və ya müəyyən edilməsinə kimi mübahisə mövzusuna çevrilmədiyi tərəflər tərəfindən təsdiqlənən zərərin məbləğinin ilkin /aralıq ödənişini, o cümlədən, müdafiə xərclərini ödəməlidir.

8. Sığorta məbləğinin, sigorta tarifinin və sigorta haqqının müəyyən edilməsi

- 8.1. Sığorta məbləği Sığortalı və Sığortaçı arasındakı razılışma əsasında müəyyən edilir.
- 8.2. Sığorta şəhadətnaməsinin uzadılması və ya ona əlavə edilməsinə əsasən ödəniləcək hər hansı əlavə sigorta haqqı Sığortaçının tələb etdiyi, Sığortalı tərəfindən lazımı qaydada təmin olunan ərizə formasının və sigorta ilə əlaqədar hər hansı əlavə informasiyanın qəbul edilməsi əsasında Sığortaçı tərəfindən hesablanır. Sığorta haqqı sigorta məbləğinə, tarif dərəcəsinə, sigorta şəhadətnaməsi üzrə razılaşdırılmış sigorta təminatına və şərtsiz azadolma məbləğinə əsaslanaraq hesablanır.
- 8.3. Tarif dərəcə aşağıdakı düstürlə hesablanır:

$$Brutto D. = \frac{Netto D.}{100 - f} \cdot 100$$

Burada, *Brutto D.* - brutto dərəcə, *Netto D.* - netto-dərəcə, *f* - yüklənmə.

Əsaslandırılması: Bu sigorta növü üzrə şirkət daxili və yerli bazarın müvafiq statistikaya malik olmaması netto-dərəcənin hesablanması üçün xarici ölkələrin göstəricilərinin ("benchmarks") istifadə edilməsində zəruriyyət yaradır. Bir sıra Avropa ölkələrinin oxşar sigorta bazarında tətbiq olunan tariflərdən istifadə edilməsi məqsədə müvafiqdir. Rəhbər işçilərinin məsuliyyətinin sigortalanması üçün Avropa ölkələrinin sigorta bazarında tariflər 0.5-1.5% təşkil edir.

Bu rəqəmlər netto-dərəcə qismində əsas tutulduğda $f = 20\%$ müəyyən edilir və aşağıda göstərilmiş brutto-dərəcələri tətbiq edilir:

$$0.6\% \leq Brutto D. \leq 1.9\%$$

Qeyd: Müvafiq hallarda yuxarıda göstərilən tarif dərəcələrinə yüksəldirici və azaldıcı əmsallar tətbiq oluna bilər.

9. Sigorta məbləği

9.1. Sigorta məbləği Sığortaçının bütün Sığortalılar qarşısında irəli sürülmüş bütün iddiaları ilə əlaqədar meydana çıxmış bütün zərərlərə görə ümumi məsuliyyət həddidir. Hər hansı iddiaya görə hər hansı zərərin ödənişi sigorta təminatının həcmində müvafiq olaraq, sigorta məbləğini belə ödəniş həcmi məbləğində azaltmalıdır. Bir sigorta hadisəsi üzrə sigorta ödənişi heç bir halda məsuliyyət həddini aşa bilməz.

9.2. Sigorta müqaviləsi üzrə sigorta məbləği Sığortalı (sigorta olunan) ilə Sığortaçı arasındakı razılığa əsasən müəyyən edilir.

9.3. Tərəflərin razılığına əsasən sigorta müqaviləsində sigorta məbləği daxilində əmlaka vurulan zərərə, fiziki zərərə, o cümlədən, səhhətə vurulan zərərə və ya ölümə görə, və ya digər risklərə görə ayrı-ayrı maksimal sigorta məbləğləri müəyyən edilə bilər.

10. Şərtsiz azadolma məbləği və şərtsiz azadolma məbləğinin geri qaytarılması

10.1. Tətbiq olunan şərtsiz azadolma məbləği sigorta şəhadətnaməsində göstərilir.

10.2. Heç bir iddiaya heç bir şərtsiz azadolma məbləği tətbiq olunmayacaq, və aşağıdakı hallar baş verərsə, Sığortaçı Sığortalının məruz qaldığı müdafiə xərclərini Sığortaçı tərəfindən artıq ödənilməmiş həddə ödəyəcək:

- iddia qəbul edilməzsə və Sığortalı tərəfindən və ya onun adından qarşılıqlı pul ödənişi həyata keçirilməzsə; və
- Sığortalı məhkəmənin qüvvəyə minmiş son qərarı ilə, Sığortaçının razılığı ilə məhkəmədən kənar və ya sadələşdirilmiş məhkəmə üsulu ilə həll olunub-olunmamasından asılı olmayıaraq, və Sığortalı tərəfindən və ya onun adından heç bir qarşılıqlı pul ödənişi həyata keçirilmədən Sığortalı təqsirkar hesab edilməzsə; və ya
- Sığortalı bütün apelyasiya imkanlarının tükənməsindən sonra məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarı ilə təqsirkar hesab edilməzsə.

Bu maddəyə müvafiq hər hansı ödəniş yalnız iddiadan imtina edildiyi və ya Sığortalının cavabdehlikdən azad edilməsi barədə məhkəmənin son qərarının qəbul edildiyi andan etibarən 180 gün ərzində Sığortalı

qarşısında eyni və əlaqədar qanuna zidd hərəkətlərə və ya müvafiq iddada bildirilmiş faktlara və məsələlərə aidiyyatı olan hallara əsaslanan və ya onlarla əlaqədar olan digər iddia irəli sürülmədiyi halda həyata keçiriləcək.

10.3. Əvəzi ödənilməyən zərərə şərtsiz azadolma məbləği tətbiq olunmur. Sığortalının zərərinə və ya Sığortalı tərəfindən ödənilmiş zərərə gəldikdə, Sığortaçı zərərin yalnız şərtsiz azadolma məbləğini aşan həcmnin ödənilməsinə cavabdehlik daşımalıdır. Şərtsiz azadolma məbləği Sığortaçının zərərə görə sıgorta məbləğinə daxil deyildir. Şərtsiz azadolma məbləği şirkət tərəfindən ödənilməli və sıgortalanmamalıdır. Fasiləsiz, təkrarlanan və ya bir-biri ilə əlaqədar olan qanuna zidd hərəkətlərə əsaslanan və ya onlarla əlaqədar olan hər hansı iddia və ya bir sıra iddialar nəticəsində yaranan bütün zərərlərə şərtsiz azadolma məbləği bir dəfə tətbiq olunur.

11. Nəzərdə tutulan kompensasiya (zərərin qarşılığının ödənilməsi)

11.1. Sığortalı direktora, vəzifəli şəxsə və /və ya işçiye zərərin əvəzinin hər hansı şirkətə qanunla qadağan olunmayan həcmidə ödənilməsini yazılı şəkildə təsdiqləyərsə, lakin hər hansı səbəbdən Sığortalı belə ödənişi ödəyə bilməzsə və ya ödəməkdən imtina edərsə, bu halda Sığortaçı müvafiq iddia nəticəsində meydana çıxan hər hansı zərərin əvəzini Sığortalı adından ödəməlidir. Sığortalıya Kənar administrator təyin olunarsa (kömüllü şəkildə xarici idarəetmə istisna olmaqla) və şirkətin şərtsiz azadolma məbləğinin ödənilməsi üçün kifayət qədər vəsaiti olmazsa, bu halda heç bir şərtsiz azadolma məbləği tətbiq olunmamalıdır.

12. Digər sıgorta növləri və vəsaitlərin toplanmaması

12.1. Sığorta şəhadətnaməsi zərərin, yalnız belə zərərin məbləği (i) kənar təşkilatla sıgortalı qismində və ya onun direktorlarının, rəhbər işçilərinin maraqları baxımından bağlanmış vəzifəli şəxslərin cavabdehliyinin sıgortalanması üzrə qüvvədə olan hər hansı sıgorta şəhadətnaməsinə görə ödəniləcək məbləği (əgər belə müqavilədə belə kənar təşkilat tərəfindən direktora və ya rəhbər işçiyə sıgorta təminatı nəzərdə tutularsa); və ya (ii) yalnız Sığorta Təminatına A müvafiq olaraq, kənar təşkilat tərəfindən və ya kənar təşkilatın direktoru, yaxud rəhbər işçisi tərəfindən təmin edilən hər hansı sıgorta ödənişini aşmayacaq qisimdə ödənilməsini təmin edir.

13. Subroqasiya

13.1. Sığorta şəhadətnaməsi üzrə ödənişin həyata keçirilməsi zamanı Sığortalının belə ödənişin tam məbləğdə əldə olunması ilə bağlı bütün hüquqları subroqasiya qaydası ilə Sığortaçıya keçməlidir. Bundan əlavə, Sığortalı Sığortaçıya müvafiq ödənişlə əlaqədar iddia qaldırmaqdan və ya tələb irəli sürməkdən ötrü lazımlı ola bilən hər hansı və bütün sənədlərin tərtibini və hər hansı digər tədbirləri öz hesabına həyata keçirməlidir. Subroqasiya qaydasında əldə olunan hər hansı ödəniş birinci növbədə, belə ödənişin tələb olunması üçün sərf olunmuş xərclərə, sonra, Sığortaçının xərclərinin məsuliyyət həddi (sıgorta məbləği) dərəcəsində ödənilməsinə sərf olunmalı və bundan sonra, qalan məbləğ Sığortalının hesabına keçirilməlidir. Sığortaçı öz subroqasiya hüquqlarından hər hansı iddia ilə əlaqədar heç bir Sığortalı əleyhinə istifadə etməməlidir.

14. Hüquqların ötürülməməsi

14.1. Sığorta şəhadətnaməsi və ona aid bütün hüquqlar Sığortaçını əvvəlcədən yazılı razılığı olmadan başqasına ötürülməməlidir. Lakin, belə yazılı razılığın verilməsinə əsassız olaraq imtina edilə ya onun verilməsi əsassız olaraq ləngidilə bilməz.

15. Sığorta müqaviləsi

- 15.1. Sığorta müqaviləsi Sığortalının yazılı ərizəsi əsasında bağlanır. Ərizə sığorta müqaviləsinin ayrılmaz tərkib hissəsi və əsasını təşkil edir.
- 15.1.2. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortalı riskin dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün əhəmiyyətli və ona məlum olan bütün hallar haqqında Sığortaçıya məlumat verməlidir. Sığortalının ərizə formasında qeyd etdiyi hallar həmçinin əhəmiyyətli hallar hesab edilir.
- Sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra Sığortalının Sığortaçıya bilərkəndə yalan məlumatlar verməsi müəyyən edilərsə, Sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilər.
- 15.1.3. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, Sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.
- 15.2. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri**
- 15.2.1. Sığortaçı**
- 15.2.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı “Paşa Sığorta” ASC-dir.
- 15.3. Sığortalı**
- 15.3.1. Şəhadətnamədə və Ərizə formasında adı Sığortalı kimi göstərilən Şirkət və direktor (rəhbər işçi).

16. Sığorta haqqı

- 16.1. Sığorta haqqı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.
- 16.2. Sığorta haqqı bir dəfəyə ödənilir və ya tərəflərin razılığına əsasən hissə-hissə ödənilə bilər.
- 16.3. Sığorta haqqının ödənilidiyi gün, pul vəsaitinin Sığortaçının bank hesabına və ya kassasına daxil olduğu gün hesab olunur.
- 16.4. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilidiyi gün saat 24:00-da, lakin şəhadətnamədə göstərilmiş sığorta müddətinin başlanma tarixindən tez olmayaraq qüvvəyə minir.
- 16.5. Sığorta haqqı və ya onun növbəti hissəsi sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətədək ödənilmədikdə və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutuldugundan daha az məbləğdə ödənilidikdə, sığorta müqaviləsində sığorta haqqının və ya onun növbəti hissəsinin ödəniş günü kimi nəzərdə tutulmuş tarixdən sonrakı gün saat 24:00-dan Sığortaçı sığorta ödənişi vermək öhdəliyindən azad edilir.
- 16.5.1. Bu halda sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu qaydaların yazılı surətdə 15 günədək əlavə müddət müəyyən edə bilər.
- 16.5.2. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayıaraq ödənilməlidir.
- 16.6. Sığortalı sığorta haqqını və ya onun növbəti hissəsini sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətədə ödəmədikdə, Sığortaçı sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər və ya birtərəfli qaydada müqavilənin icrasından imtina edə bilər.

17. Sığorta ərazisi

- 17.1. Sığorta ərazisi – sığorta müqaviləsi ilə razılaşdırılmış ərazi hüdudlarında təminatda hesab olunur.

18. Sığorta müddəti

- 18.1. Sığorta müddəti, sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat 24:00-da başlanır və, sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat 24:00-da başa çatır.

19. Şəriklə siğorta

- 19.1. Şəriklə siğorta bir neçə siğortaçının aralarında bağladıqları müqaviləyə müvafiq olaraq, siğorta ödənişi üzrə öhdəlikləri bölgüsürməklə siğorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş siğorta risklərini eyni zamanda siğortalamaları ilə bağlı fəaliyyət və bununla əlaqədar yaranan münasibətlərdir.
- 19.2. Siğorta obyekti bir müqavilə ilə bir neçə siğortaçı tərəfindən siğortalana bilər. Bu müqavilədə hər bir siğortaçının razılışdırılmış paylar əsasında hüquq və vəzifələrini müəyyən edən şərtlər olmalıdır.
- 19.3. Siğortalı qarşısında öhdəliyi öz payı miqdardında olmaqla şəriklə siğortaçılardan biri siğortalı ilə münasibətdə bütün şərikləri təmsil edə bilər.
- 19.4. Müvafiq siğorta növü üzrə fəaliyyət göstərməyə icazəsi olmayan siğortaçı şəriklə siğortada iştirak edə bilməz.

20. Siğorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

- 20.1. Siğorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində siğortalı və siğortaçı, faydalanan şəxsin (əgər varsa) yazılı razılığı ilə müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilərlər.

21. Siğorta müqaviləsinə xitam verilməsi

- 21.1. Siğorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

- 21.1.1. Müqavilənin müddəti bitdi; də;
- 21.1.2. Siğortaçı müqavilə üzrə Siğortalı qarşısında öhdəliklərini tam həcmidə icra etdi; də;
- 21.1.3. Siğortalı siğorta haqqlarını müqavilə ilə müəyyən olunmuş müddətdə ödəmədi; də;
- 21.1.4. Siğortaçı, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları əsasında ləğv edildi; də;
- 21.1.5. Siğorta müqaviləsinin etibarsız hesab olunması haqqında məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edildi; də;
- 21.1.6. Siğorta maraşı artıq mövcud olmadı; də;
- 21.1.7. Siğorta predmeti artıq mövcud olmadı; də;
- 21.1.8. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan digər hallarda.
- 21.2. Siğorta müqaviləsinə Siğortalının və ya Siğortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər.
- 21.3. Bu barədə tərəflər bir-birini, qanunla müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, azı 30 (otuz) gün əvvəl yazılı surtdə xəbərdar etməlidirlər.
- 21.4. Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri
- 21.4.1. Siğorta müqaviləsinə siğortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildi; siğorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, siğortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmamaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün siğorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb siğortaçının siğorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlırsa, siğortaçı siğorta haqlarını bütünlükə siğortalıya qaytarır.
- 21.4.2. Siğorta müqaviləsinə siğortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildi; o, siğorta haqlarını bütünlükə siğortalıya qaytarır; əgər bu tələb siğortalının siğorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlırsa, siğortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün siğorta haqlarını qaytarır.
- 21.4.3. Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək siğortaçı tərəfindən siğortalıya ödənilmiş siğorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda siğorta ödənişi verilmişdir; siğorta haqqı siğortalıya qaytarılır.
- 21.4.4. Siğorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək siğortaçı tərəfindən siğortalıya ödənilmiş siğorta haqqından az miqdarda siğorta ödənişi verilmişdir; həmin siğorta haqqı

məbləği ilə sıgorta ödənişi məbləği arasındaki fərqli miqdardırda sıgorta haqqının sıgortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu maddənin 21.4.1-ci və 21.4.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

21.4.5. Sığorta müqaviləsi məhkəmə qərarı əsasında (sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirse, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdır) xitam verilmiş hesab edildikdə, sıgortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxməqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sıgorta haqlarını, bu maddənin 21.4.3.-cü və 21.4.4-cü bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla, sıgortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

22. Tərəflərin hüquq və öhdəlikləri

22.1. Sığortalının aşağıdakı hüquqları var:

- 22.1.1. Sığorta hadisəsi baş verdikdə sıgorta ödənişi almaq;
- 22.1.2. Sığortaçıdan sıgorta müqaviləsi üzrə öhdəliklərin icrasını tələb etmək;
- 22.1.3. Sığortaçıdan kommersiya sırrı olmayan, onun maliyyə sabitliyi ilə bağlı məlumatı istəmək;
- 22.1.4. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişiklik etmək;
- 22.1.5. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermək;
- 22.1.6. İtirilmiş şəhadətnamənin yerinə dublikatını almaq;
- 22.1.7. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar.

23. Sığortalının aşağıdakı vəzifələri var:

- 23.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən, Sığortaçıya sıgorta riskinin qiymətləndirilməsi üçün əhəmiyyətli olan və ona məlum olan hallar, həmcinin bu sıgorta obyekti ilə bağlı bağlanmış və ya bağlanan sıgorta müqavilələri haqqında məlumat verməlidir;
- 23.2. Zərərin qarşısının alınması və azaldılması üçün bütün zəruri tədbirlər görməli, sıgorta haqqını vaxtında ödəməli;
- 23.3. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sıgortalı özünə məlum olan və sıgortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sıgortaçıya məlumat verməlidir, riskin dərəcəsinin sonradan dəyişilməsi barədə sıgortaçıya məlumat verməli;
- 23.4. Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu müddət ərzində sıgorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortaçıya bildirdiyi hallarda sıgorta riskinin artmasına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcək əhəmiyyətli dəyişikliklər haqqında ona məlum olduqdan sonra dərhal Sığortaçıya məlumat verməlidir;
- 23.5. Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür və Sığortalı qanunvericilik və formalaşmış təcrübə ilə tələb olunan sənədlər də daxil olmaqla Sığortaçının bütün zəruri sənədlərlə təmin etməlidir;
- 23.6. Bu Şərtlərin və sıgorta müqaviləsinin müddəalarına riayət etmək;
- 23.7. Sığorta hadisəsi baş verdikdə:
 - sıgorta hadisəsinin səbəblərinin, gedişinin və nəticələrinin araşdırılması üçün zəruri bütün tədbirləri görmək;
 - dərhal, lakin hər bir halda 3 gündən gec olmayıaraq (istirahət və bayram günlərindən başqa) məlumat faktını təsbit etməyə imkan verən mümkün olan üsulla bu haqda Sığortaçıya və səlahiyyətli orqanlara məlumat vermək;
 - sıgorta hadisəsi ilə bağlı ona qarşı irəli sürülen tələblər haqqında Sığortaçıya dərhal məlumat vermək;
 - sıgorta hadisələri üzrə zərərin ödənilməsinə dair tələblər irəli sürüldükdə, Sığortaçıya məhkəmə və məhkəmədən kənar müdafiədə bütün mümkün dəstəyi göstərmək;

- siğorta hadisəsinin səbəblərinin, gedişinin və nəticələri, vurulmuş zərərin xarakteri və həcmi haqqında mülahizə yeritməyə imkan verən bütün mümkün məlumat və sənədləri Sığortaçıya təqdim etmək;
 - siğortaçısı siğorta hadisəsi ilə bağlı həm onun, həm də Sığortalının maraqlarının müdafiəsi üçün öz vəkilini və ya digər səlahiyyətli şəxsin təyin olunmasını zəruri hesab etdikdə - bu cür maraqların müdafiəsi üçün Sığortaçının göstərdiyi şəxslərə etibarnamə və ya digər zəruri sənədləri vermək. Sığorta hadisəsi ilə bağlı məhkəmədə Sığortalının maraqlarını təmsil etmək və ya digər şəkildə Sığortalının hüquqi müdafiəsini həyata keçirmək Sığortaçının öhdəliyi deyil, hüququdur. Sığortaçısı məhkəmədə Sığortalının maraqlarını təmsil etməkdən imtina etdikdə, o, bu cür proseslərdə Sığortalının maraqlarını müdafiə edən vəkillərin xidmətlərinin ödənilməsi üzrə faktiki xərcləri Sığortalıya ödəməlidir. Bu cür xərclər siğorta müqaviləsinin müəyyən etdiyi məsuliyyət həddində ödənilir;
 - siğortaçının razılığı olmadan, ödəniş verməmək, siğorta hadisəsi ilə bağlı ona qarşı irəli sürülen tələbləri qismən və ya tam qəbul etməmək, həmçinin bu cür tələblərin tənzimlənməsi üzrə hər hansı birbaşa və ya dolayı öhdəliklər qəbul etməmək;
- 23.8. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

24. Sığortaçının aşağıdakı hüquqları var:

- 24.1. Sığortalının bildirdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;
 - 24.2. Siğorta hadisələrinin qarşısının alınması üzrə Sığortalıya tövsiyyələr vermək;
 - 24.3. Siğorta hadisəsinin səbəb və hallarını müstəqil şəkildə araşdırmaq, zəruri hallarda siğorta hadisəsi faktı üzrə səlahiyyətli orqanlara sorğu göndərmək
 - 24.4. Sığortalı siğorta müqaviləsinin şərtlərini və bu Şərtləri yerin yetirmədikdə, siğorta müqaviləsinin icrasından birtərəfli qaydada imtina etmək və ya siğorta müqaviləsinə xitam verilməsini tələb etmək;
 - 24.5. Riskin dərəcəsi dəyişdikdə, siğorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini tələb etmək; siğorta hadisəsi nəticəsində vurulmuş zərərin ödənilməsinə dair Sığortalının adından danışıqlar aparmaq və razılığa gəlmək;
 - 24.6. Sığortalının maraqlarını məhkəmədə təmsil etmək və ya digər şəkildə siğorta hadisəsi ilə bağlı Sığortalının hüquqi müdafiəsini həyata keçirmək. Sığortaçının bu hüququ onun öhdəliyi deyil.
 - 24.7. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar
 - 24.8. Sığortaçının öz peşəkar fəaliyyəti nəticəsində Sığortalı (siğorta olunan), zərər çəkmiş üçüncü şəxs və onların əmlak vəziyyəti haqqında əldə etdiyi məlumatı açıqlamaq hüququ yoxdur.
- Sığorta sırrının pozulmasına görə Sığortaçı pozulmuş hüquqların növündən və xarakterindən asılı olaraq mülki qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

25. Sığortaçının aşağıdakı vəzifələri var:

- 25.1. Sığortalını siğorta qaydaları ilə tanış etməli;
- 25.2. Siğorta haqqı və ya onun birinci hissəsi ödənilidikdən sonra Sığortalıya siğorta müqaviləsinin bağlanması üçün əsas olan siğorta şəhadətnaməsini (siğorta müqaviləsi vahid sənəd şəklinde bağlanmadıqda) və siğorta şərtlərinin bir nümunəsini vermək (onlar daha əvvəl Sığortalıya verilməyibse);
- 25.3. Bu qaydaların və siğorta müqaviləsinin müddəalarına riayət etmək;
- 25.4. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, Sığortalının əmlak vəziyyəti, o cümlədən kommersiya sırrı olan məlumatları yaymamaq;
- 25.5. Siğorta hadisəsinin baş verməsi haqqında məlumat alıqdən sonra zərərin tənzimlənməsi ilə bağlı məsələlərin baxılmasına başlamaq, siğorta hadisəsinin hallarını aydınlaşdırmaq, siğorta aktını tərtib etmək və zərərin həcmini müəyyən etmək;

25.6. Sığorta hadisəsi üzrə zəruri sənədləri aldıqdan sonra sığorta ödənişinin məbləğini hesablamaq və sığorta müqaviləsinin müəyyən etdiyi müddət ərzində sığorta ödənişini vermək (və ya əsas olduqda ödənişdən imtina etmək).

25.7. Sığorta hadisəsinin baş vermesi haqqında məlumat aldıqdan sonra:

- sığorta hadisəsinin baş verdiyi yerə baxış keçirmək, sığorta aktını tərtib etmək və Sığortalının təqdim etdiyi sənədlər əsasında zərərin həcmini müəyyən etmək;
- sığorta ödənişinin məbləğini hesablamaq;
- bu Şərtlərlə müəyyən edilmiş müddətdə sığorta aktı və zərərin məbləğinin hesablanması əsasında sığorta ödənişini vermək.

25.8. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr

26. Sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalının öhdəlikləri:

26.1. Sığorta hadisəsinin baş vermesi barədə Sığortalı, hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.

26.1.1. zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş əmlakın xilas edilməsi üçün bütün mümkün tədbirləri görməlidir.

27. Zərərin müəyyən edilməsi və sığorta ödənişinin verilməsi:

27.1. Sığorta hadisəsi nəticəsində dəymmiş zərərin miqdarını sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin, yaxud onların nümayəndəsinin təqdim etdiyi sığorta tələbi əsasında sığortaçı müəyyən edir.

27.2. Sığortaçı dəymmiş zərəri müxtəlif üsullarla, bilavasitə özü və ya sığorta qanunvericiliyinin tələblərini nəzərə almaqla təyin etdiyi sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən müvafiq şəxs vasitəsilə qiymətləndirir.

27.3. Tək iddia və ya istintaq bu qaydaların bir neçə təminatına əsasən qismən təminat altına daxil olunduğu halda, azadolma məbləği ayrıca hər bir təminat üzrə müvafiq iddia və ya istintaq üçün tətbiq olunur və tək hər bir iddia və ya istintaq üzrə tətbiq olunan azadolmalar belə tətbiq olunmuş azadolma məbləğlərin cəminin tərtibi olacaqdır. Hər bir iddia və ya istintaq üzrə son təyin olunmuş ümumi azadolma məbləği sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunan ən maksimal azadolma məbləğini heç bir halda keçməməlidir.

27.4. Sığortaçının razılığı olmadan heç bir müdafiə xərcləri həyata keçirilməyəcəkdir və Sığortaçının belə razılığı əssassız rədd edilə və ya təxirə salana bilməz.

27.5. Əgər başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, müdafiə xərcləri məsuliyyət limitinin bir hissəsi sayılır və onun azalmasına səbəb olacaqdır.

27.6. Qanunla icazə verilmiş, Sığortalı şəxslər Şirkət tərəfindən zərər məbləğini ödəmədiyi hallarda, Sığortaçı belə zərərin əvəzini ödəməyə razılıq verir. Belə hallarda, Sığortalı sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunan azadolma məbləğinin əvəzini Sığortaçıya ödəmək məcburiyyətindədir, lakin sığorta şəhadətnaməsinin sahibi müflis elan olunduğu hallar istisna olmaqla. Sığortaçı zərər baş verdiyi tərzində zərər əvəzini ödəyəcəkdir.

27.7. Sığortalı digər sığorta bölməleri üzrə ödənişlərdən imtina etmək və ya ödəniş məbləğinin miqdarını müəyyənləşdirmək qabiliyyətindədir. Başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta ödənişdən imtina olunması və ya təxirə salınmasından asılı olmayıaraq, Sığortaçı sığorta limitinin tükəndiyi halda itkinin əvəzini ödəməyə borclu deyil.

27.8. Sığorta hadisəsinin araşdırılması və zərərin qiymətləndirilməsi üçün təyin olunan müstəqil ekspertlər yaxud auditorlar və sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslər bununla bağlı sığortacının malik olduğu bütün hüquqlardan istifadə edə bilərlər.

28. Ödənişdən imtinanın əsasları

28.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:

28.1.1. sığortacının hadisənin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeləri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduqda;

28.1.2. müqavilə ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, hadisənin baş verməsinin səbəbi təminata istisna hesab olunan halların nəticəsi olması;

28.1.3. sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmini azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;

28.1.4. sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsən alması; zərvururan zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.

28.1.5. baş vermiş hadisənin qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;

28.1.9. sığorta hadisəsinin sığorta haqqı və ya onun hər hansı bir hissəsinin qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra və ya sığortacının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqı və ya onun müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;

28.1.10. sığorta qaydalarında nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

29. Tərəflərin məsuliyyəti

29.1. Bu Qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə yə ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

30. İkili sığorta

30.1. Bu növ sığortaya itki və zərərlər baş verdiyi an bu müqavilədən başqa qüvvədə olan hər hansı digər sığorta müqaviləsi və ya müqavilələri ilə təminat verilmişdir, istənilən franşiza daxil olmaqla zərərin digər sığorta müqaviləsi və ya müqavilələri üzrə müəyyən olunmuş sığorta məbləğindən artıq olan hissəsi (bu sığorta müqaviləsində göstərilən sığorta məbləğindən artıq olmamaq şərtiə üzrə) istisna olmaqla belə itki və zərərlərə təminat verilmir.

31. İş sirlərinin gizli saxlanması

31.1. Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sirlərini gizli saxlamadığı halda Sığortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır

32. Mübahisələrin həlli qaydası

32.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsində irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.